

Zadeva C-45/23

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

31. januar 2023

Predložitveno sodišče:

Nederlandstalige Ondernemingsrechtbank Brussel (Belgija)

Datum predložitvene odločbe:

19. januar 2023

Tožeče stranke:

A

B

C

D

Tožena stranka:

MS Amlin Insurance SE

Predmet postopka v glavni stvari

Tožba, ki so jo tožeče stranke vložile proti toženi stranki, zavarovalnici organizatorja potovanja za primer insolventnosti, in s katero zahtevajo povračilo cene potovanja, skupaj z obrestmi, ki so jo plačale organizatorju potovanja, s katerim so sklenile pogodbo o paketnem potovanju in ki je bil razglašen za insolventnega po tem, ko so tožeče stranke zaradi neizogibnih in izrednih okoliščin odstopile od te pogodbe, vendar preden so bila vrnjena plačila, dolgovana tožečim strankam. Tožeče stranke trdijo, da so ta plačila zajeta z zavarovalno pogodbo med organizatorjem potovanja in toženo stranko. Tožena stranka zavrača povračilo teh plačil z obrazložitvijo, da naj pogodba o paketnem

potovanju ne bi prenehala zaradi insolventnosti organizatorja potovanja, ampak ker so tožeče stranke od nje odstopile.

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Predlog na podlagi člena 267 PDEU

Vprašanje za predhodno odločanje

Ali je treba člen 17(1) Direktive (EU) 2015/2302 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o paketnih potovanjih in povezanih potovalnih aranžmajih, spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 in Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 90/314/EGS razlagati tako, da jamstvo, ki je v njem zahtevano, velja tudi za povračilo vseh plačil, opravljenih s strani ali v imenu potnikov, če potnik odstopi od pogodbe o paketnem potovanju zaradi neizogibnih in izrednih okoliščin v smislu člena 12[2] te direktive, in je organizator po tem, ko je pogodba o paketnem potovanju prenehala iz tega razloga, vendar preden so bila ta plačila potniku dejansko povrnjena, razglašen za insolventnega, zaradi česar potnik utrpi finančno izgubo in posledično v primeru insolventnosti organizatorja potovanja nosi gospodarsko tveganje?

Navedene določbe prava Unije

Direktiva (EU) 2015/2302 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o paketnih potovanjih in povezanih potovalnih aranžmajih, spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 in Direktive 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 90/314/EGS (v nadaljevanju: tudi: Direktiva o paketnih potovanjih), zlasti uvodne izjave 1, 3, 39 in 40 ter člen 17(1) in člen 12(2)

Direktiva Sveta z dne 13. junija 1990 o paketnem potovanju, organiziranih počitnicah in izletih (90/314/EGS), zlasti člen 7

Navedene določbe nacionalnega prava

Wet van 21 november 2017 betreffende de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten (Belgisch Staatsblad z dne 1. decembra 2017) (zakon z dne 21. novembra 2017 o prodaji paketnih potovanj, povezanih potovalnih aranžmajev in potovalnih storitev, v nadaljevanju tudi: zakon o paketnih potovanjih), zlasti člen 30 in člen 54, prvi stavek

Koninklijk besluit van 29 mei 2018 betreffende de bescherming tegen insolventie bij de verkoop van pakketreizen, gekoppelde reisarrangementen en reisdiensten (Belgisch Staatsblad z dne 11. junija 2018) (kraljevi odlok z dne 29. maja 2018 o

varstvu v primeru insolventnosti pri prodaji paketnih potovanj, povezanih potovalnih aranžmajev in potovalnih storitev, v nadaljevanju tudi: kraljevi odlok), zlasti člen 10, člen 12(1) in člen 13, prvi odstavek

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka v glavni stvari

- 1 Tožeče stranke so potrošniki, tožena stranka pa je zavarovalnica družbe Exclusive Destinations NV, organizatorja potovanja, za primer insolventnosti.
- 2 Prva tožeča stranka je 13. novembra 2019 prek turistične agencije Selectair Inter-Sun Reizen BVBA z družbo Exclusive Destinations NV sklenila pogodbo o paketnem potovanju s skupno ceno potovanja 36.832 EUR. Paketno potovanje naj bi potekalo marca 2020.
- 3 Potovanje je bilo zaradi pandemije COVID-19 prestavljeno na november 2020. V skladu z novo naročilnico je prilagojena cena potovanja znašala 46.428 EUR, prvotni znesek 36.832 EUR pa je bil plačan organizatorju.
- 4 Oktobra 2020 je turistična agencija na prošnjo organizatorja tožeče stranke vprašala, ali želijo zaradi ukrepov v zvezi s COVID-19 ponovno preložiti potovanje. Tega niso želele storiti, zato je turistična agencija od organizatorja zahtevala, naj odpove potovanje in v celoti povrne plačila. Organizator je potrdil, da bo storil vse potrebno.
- 5 Ondernemingsrechtbank Gent (gospodarsko sodišče v Gentu, Belgija) je s sodbo z dne 8. decembra 2020 organizatorja razglasilo za insolventnega.
- 6 Turistična agencija je 9. decembra 2020 povrnila znesek 4151 EUR, ki še ni bil posredovan organizatorju.
- 7 Tožena stranka je bila 22. januarja 2021 pozvana k povračilu plačane cene potovanja. Tožena stranka je ta poziv zavrnila, ker so potovanje odpovedale tožeče stranke in ni bilo odpovedano zaradi insolventnosti organizatorja.
- 8 Tožeče stranke so 29. aprila 2021 pred predložitvenim sodiščem predlagale izterjavo plačane cene potovanja.
- 9 Tožena stranka predložitvenemu sodišču predlaga, naj ugotovi neutemeljenost zahtevka tožečih strank.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 10 Tožeče stranke v utemeljitev zahtevka navajajo, da iz besedila zavarovalne pogodbe med zavarovalnico MS Amlin Insurance SE in družbo Exclusive Destinations NV jasno izhaja, da je krito nepovračilo stroškov s strani zadnjenavedene. V zvezi s tem se tožeče stranke sklicujejo zlasti na člen 1.1 splošnih pogojev zavarovanja, v katerem je predmet zavarovanja opredeljen tako: „Predmet zavarovalne pogodbe je v skladu z zakonom o paketnih potovanjih in

kraljevim odlokom (člen 8) v primeru insolventnosti zavarovanca: a. povrnitev potniku zneskov, ki so bili zavarovancu plačani ob ali po sklenitvi pogodbe o paketnem potovanju [...]“. Po mnenju tožečih strank ta določba pomeni, da so vsi zneski, ki so bili plačani organizatorju in jih mora ta vrniti, zajeti v zavarovalnem kritju.

- 11 Tožena stranka ugovarja temu, da bi bil položaj tožečih strank krit s to zavarovalno pogodbo, ker naj bi se zavarovalno kritje nanašalo na povračilo cene potovanja le tedaj, če se potovanje ne more izvesti zaradi insolventnosti organizatorja.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 12 Predložitveno sodišče je, da bi ugotovilo, ali je škodni dogodek tožečih strank krit z zavarovalno pogodbo med toženo stranko in organizatorjem, analiziralo določbe Direktive o paketnih potovanjih in nacionalne določbe, ki se nanašajo na varstvo v primeru insolventnosti.
- 13 Predložitveno sodišče se najprej sklicuje na člen 17(1) Direktive o paketnih potovanjih, s katerim je državam članicam naloženo, da zagotovijo, da organizatorji s sedežem na njihovem ozemlju jamčijo za povračilo vseh plačil, opravljenih s strani ali v imenu potnikov, v kolikor zadevne storitve niso izvedene zaradi insolventnosti organizatorja. Poleg tega je v uvodnih izjavah 39 in 40 navedeno, da bi države članice morale ohraniti diskrecijsko pravico glede ureditve varstva v primeru insolventnosti, vendar zagotoviti, da je to varstvo na voljo, čim se zaradi likvidnostnih težav organizatorja potovalne storitve ne izvedejo ali se ne bodo izvedle ali bodo le delno izvedene, in, dalje, da zajema predvidljive zneske plačil, na katere vpliva insolventnost organizatorja.
- 14 Predložitveno sodišče iz tega sklepa, da je jamstvo iz člena 17(1) Direktive o paketnih potovanjih obvezno le, v kolikor zadevne storitve niso opravljene zaradi insolventnosti organizatorja. Zato z navedeno direktivo ni določeno obvezno jamstvo, če se storitve ne opravijo iz razloga, ki ni insolventnost organizatorja, kot je na primer odstop od pogodbe o paketnem potovanju s strani potnika zaradi neizogibnih in izrednih okoliščin v kraju potovanja ali neposredni bližini, ki znatno vplivajo na izvedbo paketnega potovanja, določena v členu 12(2) te direktive. V tem primeru je potnik upravičen do celotnega povračila vseh plačil za paketno potovanje.
- 15 V zvezi z zakonom o paketnih potovanjih, s katerim je prenesena Direktiva o paketnih potovanjih, predložitveno sodišče najprej ugotavlja, da besedilo člena 54, prvi stavek – ki določa, da morajo organizatorji in turistične agencije s sedežem v Belgiji zagotoviti jamstvo za povračilo vseh plačil, opravljenih s strani ali v imenu potnikov, v kolikor zadevne storitve niso opravljene zaradi insolventnosti organizatorja – v veliki meri ustreza besedilu člena 17(1) Direktive o paketnih potovanjih in da s to določbo ni zagotovljeno širše varstvo kot s to direktivo. Predložitveno sodišče se dalje sklicuje na člen 30 zakona o paketnih potovanjih,

na podlagi katerega ima potnik pravico odstopiti od pogodbe o paketnem potovanju, „če v kraju potovanja ali njegovi neposredni bližini nastanejo neizogibne in izredne okoliščine, ki znatno vplivajo na izvedbo turističnega paketa ali na prevoz potnikov v kraj potovanja“. V tem primeru je potnik na podlagi te določbe upravičen tudi do celotnega povračila zneskov, ki jih je plačal organizatorju. To besedilo je torej podobno besedilu člena 12(2) Direktive o paketnih potovanjih. Nazadnje predložitveno sodišče opozarja, da člen 13, prvi odstavek, kraljevega odloka omejuje povračila na „vse zneske, ki jih je upravičenec plačal ponudniku storitve za pogodbo o potovanju, če ta ni bila izvršena zaradi insolventnosti ponudnika storitve, ali vse zneske, plačane za potovalne storitve, ki niso bile opravljene zaradi njegove insolventnosti“. Glede na navedeno ugotavlja, da imata zakon o paketnih potovanjih in kraljevi odlok enako vsebino glede obveznega jamstva za primer insolventnosti kot Direktiva o paketnih potovanjih.

- 16 Predložitveno sodišče zato meni, da se zakonsko obvezno varstvo v primeru insolventnosti glede na stanje veljavnega prava ne uporablja za potnika, ki se znajde v enakem položaju kot tožeče stranke, v katerem je upravičen do povračila plačane cene potovanja, zaradi odstopa od pogodbe o paketnem potovanju zaradi neizogibnih in izrednih okoliščin, vendar tega povračila ne dobi, ker je bil organizator po odstopu od te pogodbe in pred povračilom plačane cene potovanja razglašen za insolventnega. Zato pri dejanskem stanju v sporu ne gre za zavarovani škodni dogodek, tako da naj bi bil zahtevk neutemeljen.
- 17 Vendar predložitveno sodišče dvomi o svoji zgornji analizi in obsegu varstva iz člena 17(1) Direktive o paketnih potovanjih.
- 18 Glede na splošni cilj te direktive, da se prispeva k doseganju visoke ravni varstva potrošnikov, se predložitveno sodišče sprašuje, prvič, ali gre za popolno varstvo v primeru insolventnosti organizatorja, kot je navedeno v uvodni izjavi 39 te direktive, ki prispeva k varstvu potrošnikov.
- 19 V okviru Direktive Sveta 90/314/EGS z dne 13. junija 1990 o paketnem potovanju, organiziranih počitnicah in izletih, ki je bila razveljavljena z Direktivo o paketnih potovanjih, je Sodišče Evropske unije presodilo, da je namen varstva v primeru insolventnosti zavarovati potrošnike pred gospodarskimi tveganji, povezanimi z insolventnostjo organizatorja, ki izhajajo iz dejstva, da potnik plača ceno potovanja pred izpolnitvijo pogodbe o paketnem potovanju. Rezultat, ki ga je treba doseči v zvezi z varstvom, je, da je potnik v primeru insolventnosti organizatorja upravičen do povračila že plačanih zneskov (glej sodbe z dne 8. oktobra 1996, Dillenkofer in drugi, C-178/94, C-179/94 in od C-188/94 do C-190/94, EU:C:1996:375, točka 42; z dne 14. maja 1998, Verein für Konsumenteninformation, C-364/96, EU:C:1998:26, točka 18; z dne 16. februarja 2012, Blödel-Pawlik, C-134/11, EU:C:2012:98, točka 19; z dne 1. decembra 1998, Rechberger in drugi, C-140/97, EU:C:1999:306, točka 74, in z dne 10. julija 2019, HQ in drugi, C-163/18, EU:C:2019:585, točka 41). Poleg tega je Sodišče Evropske unije v zvezi s členom 7 Direktive 90/314/EGS odločilo, da se „jamstvo

za povračilo že plačanih zneskov“ nanaša na primere, v katerih insolventnost organizatorja nastopi po sklenitvi pogodbe o paketnem potovanju, vendar preden se ta pogodba začne izpolnjevati (glej sodbo z dne 14. maja 1998, Verein für Konsumenteninformation, C-364/96, EU:C:1998:26, točka 19).

- 20 Predložitveno sodišče želi izvedeti, ali to, da potnik v položaju tožečih strank ni upravičen do varstva v primeru insolventnosti, prispeva h krepitvi interesov potrošnikov in visoki ravni varstva potrošnikov.
- 21 Drugič, po mnenju predložitvenega sodišča se postavlja vprašanje, ali sedanja ureditev ne povzroča različnega obravnavanja.
- 22 Pojasnjuje, da potnik, katerega potovanje se ne more izvesti zaradi insolventnosti organizatorja, do katere je prišlo pred potovanjem, načeloma utrpí finančno izgubo, saj izgubi plačano ceno potovanja, vendar potnik, ki je upravičen do celotnega povračila plačane cene potovanja zaradi odstopa od pogodbe o paketnem potovanju na podlagi neizogibnih in izrednih okoliščin, prav tako utrpí finančno izgubo, če insolventnost organizatorja nastopi po odstopu od pogodbe o paketnem potovanju, vendar preden je potniku povrnjena cena potovanja.
- 23 Čeprav tako obe kategoriji potnikov nosita enako tveganje, je glede na Direktivo o paketnih potovanjih le prva kategorija upravičena do obveznega varstva v primeru insolventnosti organizatorja.
- 24 Predložitveno sodišče se sprašuje, ali je različno obravnavanje upravičeno. V zvezi s tem ugotavlja, da se položaj obeh kategorij v nekaterih pogledih razlikuje, a se tudi prekriva. Tako insolventnost organizatorja dokončno onemogoča izpolnitev pogodbe o paketnem potovanju, medtem ko so neizogibne in izredne okoliščine praviloma začasne. Poleg tega je neizpolnitev pogodbe o paketnem potovanju, do katere pride zaradi insolventnosti, položaj, s katerim se potnik ne sooči namerno in na katerega ne more vplivati. Drugače je v primeru, ko se potnik sam odloči, da bo odstopil od pogodbe o paketnem potovanju zaradi neizogibnih in izrednih okoliščin. Vendar je ta odločitev posledica za potnika neželenega in neizogibnega položaja, prav tako kot je to insolventnost. Nazadnje, pri prvi kategoriji potnikov še vedno obstaja obstoječa pogodba o paketnem potovanju, pri drugi kategoriji pa je pogodba o paketnem potovanju prenehala, preden je organizator postal insolventen. Predložitvenemu sodišču zato ni jasno, ali je s temi elementi upravičeno različno obravnavanje.